

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

KLASA I LO LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO – wymagania edukacyjne

Temat	Ocena DOPUSZCZAJĄCA Uczeń:	Ocena DOSTATECZNA Uczeń:	Ocena DOBRA Uczeń:	Ocena BARDZO DOBRA Uczeń:	Ocena CELUJĄCA Uczeń:
Dział 1. Podstawy gospodarki rynkowej					
1. Przemiany gospodarcze w Polsce	Zna i rozumie pojęcia: recesja, kryzys.	Wymienia przykłady przemian systemowych w gospodarce.	Potrafi przewidzieć zmiany w gospodarce związane z przemianami gospodarczymi.	Potrafi ocenić wpływ koniunktury na gospodarkę.	Proponuje sposoby przeciwdziałania recesji i kryzysowi gospodarczemu.
2. Cykle gospodarcze	Zna i rozumie pojęcie cyklu koniunkturalnego.	Zna i rozumie pojęcie trendu i etapy cyklu koniunkturalnego.	Na podstawie wykresu cyklu umie ocenić stan gospodarki.	Na podstawie danych umie przewidzieć następujące po sobie etapy cyklu.	Umie określić typ cyklu i podać przykład obecnie występującego cyklu danego typu.
3. Podstawowe wskaźniki gospodarcze	Zna i rozumie pojęcia: PKB i PNB.	Zna i rozumie pojęcia PKB per capita, PNB per capita, parytetu siły nabywczej.	Na podstawie danych umie podać wartości wskaźników gospodarczych i porównać kraje o różnych wskaźnikach.	Umie określić stan gospodarki dowolnego kraju na podstawie wskaźników gospodarczych.	Zna i umie zinterpretować inne wskaźniki gospodarcze.
4. Rynek i jego elementy	Zna i rozumie pojęcia: rynek, podaż i popyt.	Zna i rozumie pojęcie równowagi rynkowej.	Potrafi poprawnie omówić mechanizm rynkowy, zna prawo popytu i podaży.	Na dowolnych przykładach potrafi omówić mechanizm rynkowy i zmiany zachodzące na rynku.	Zna pojęcie elastyczności popytu i podaży.
5. Cena jako element równowagi rynkowej	Zna i rozumie pojęcie ceny.	Zna i rozumie pojęcie dobra substytucyjnego i komplementarnego oraz efektu Griffena.	Potrafi wyznaczyć punkty równowagi cenowej oraz wymienić dowolne dobra komplementarne i substytucyjne.	Potrafi powiązać poszczególne dobra komplementarne i substytucyjne ze sobą oraz ocenić ich wpływ	

				na cenę.	
6. Giełda i rynek papierów wartościowych	Zna i rozumie pojęcia: rynek kapitałowy, papier wartościowy (dłużny i własnościowy), akcja, obligacja, weksel.	Zna podział papierów wartościowych	Wyjaśnia cel i opisuje mechanizm funkcjonowania giełd.	Umie odczytywać tabele z notowaniami giełdowymi (w tym ze wskaźnikami giełdowymi).	
7. Budżet państwa	Zna i rozumie pojęcia: budżet państwa, deficyt budżetowy, dług publiczny.	Zna podział i klasyfikację dochodów i wydatków.	Wymienia źródła dochodów i kierunki wydatków budżetu państwa oraz umie obliczyć saldo budżetowe.	Omawia zasady konstruowania budżetu państwa, sprawdza założenia budżetu państwa na bieżący rok i sprawozdania z wykonania budżetów za lata ubiegłe.	Podaje propozycje zmniejszenia długu publicznego i deficytu budżetowego.
8. System bankowy	Wie, co to jest system bankowy.	Znaklasyfikację banków oraz pojęcia instytucji finansowej i parabankowej.	Potrafi odróżnić bank komercyjny od parabanku i banku centralnego.	Zna działaniemechanizmu bankowego.	Umie określić wpływ systemu bankowego na gospodarkę.
Dział 2. Komunikacja interpersonalna					
1. Człowiek jako istota przedsiębiorcza	Zna i rozumie pojęcie przedsiębiorczości.	Znatypy osobowości i metody samooceny.	Umie zaklasyfikować siebie do danego typu osobowości.	Umie dokonać samooceny.	Umie zaplanować swoją karierę.
2. Analiza własnej osobowości	Zna i rozumie pojęcie analizy SWOT.	Zna zasady inwestowania w siebie i płynące z tego korzyści.	Wie, w jakim celu należy inwestować w siebie.	Potrafi przewidzieć korzyści wynikające z indywidualnej inwestycji w siebie.	Zna inne sposoby motywowania do kreowania własnej osobowości.

3. Rodzaje i kanały komunikacji	Zna i rozumie pojęcia: komunikacja, komunikat i kanał komunikacji.	Zna cechy komunikacji werbalnej i niewerbalnej.	Zna i rozumie pojęcie mowy ciała.	Potrafi ocenić wyrażane gesty.	Umie zaprojektować poprawny i skuteczny przekaz interpersonalny.
4. Postawa asertywna	Zna i rozumie pojęcie asertywności.	Znacechy asertywności.	Umie zachować się asertywnie.	Umie przekształcić dowolny komunikat na asertywny.	
5. Konflikty i sposoby ich rozwiązywania	Wie, co to jest konflikt.	Zna i rozumie pojęcia: kompromis, liberalizm, dominacja.	Umie odróżnić poszczególne sposoby przeciwdziałania konfliktom.	Umie w praktyce zastosować sposoby przeciwdziałania konfliktom.	Zna inne metody przeciwdziałania konfliktom, potrafi opracować procedury antykonfliktowe.
6. Negocjacje	Wie, co to są negocjacje.	Zna podział negocjacji na twarde i miękkie oraz cechy negocjatora.	Umie odróżnić negocjacje twarde od miękkich.	Potrafi wykorzystać odpowiednie sposoby prowadzenia negocjacji w życiu codziennym.	Opracowuje procedury negocjacyjne.
7. Błędy w komunikacji	Zna i rozumie pojęcie bariery.	Identyfikuje bariery komunikacji.	Wymienia czynniki sprzyjające efektywnemu porozumiewaniu się.	Umie przeciwdziałać barierom w komunikacji.	Umie zapobiegać błędom w komunikacji.
8. Reklama jako element komunikacji	Zna i rozumie pojęcie reklamy.	Zna i rozumie pojęcia: promocja i perswazja.	Umie odróżnić promocję od reklamy.	Umie odróżnić przekaz perswazyjny od przekazu zwykłego.	Zna sposoby przeciwdziałania niepożądanym zachowaniom w reklamie.

Dział 3. Rynek pracy

1. Istota rynku pracy	Zna i rozumie pojęcie pracy.	Wymienia funkcje pracy.	Wyjaśnia rolę pracy w gospodarce i postrzega ją jako wartość.	Wyjaśnia funkcjonowanie mechanizmu popytu i podaży na rynku pracy.	Zna lokalny rynek pracy.
2. Bezrobocie	Zna i rozumie pojęcie	Potrafi wymienić	Wymienia i ocenia metody	Analizuje przyczyny	Analizuje strukturę

	bezrobocia i rodzaje bezrobocia.	cechy poszczególnych typów bezrobocia.	przeciwdziałania bezrobociu.	nierównowagi na rynku pracy.	lokalnego rynku pracy.
3. Poszukiwanie pracy	Zna instytucje pomagające podczas poszukiwań pracy.	Potrafi korzystać z usług instytucji pomagających w znalezieniu pracy.	Potrafi napisać ogłoszenie prasowe o poszukiwaniu pracy; wyszukuje informacje o wolnych miejscach w pracy.	Efektywnie prowadzi rozmowę telefoniczną (symulacyjną) z potencjalnym pracodawcą.	Umie opracować swój plan rozwoju zawodowego.
4. Aplikacja o pracę	Zna i rozumie pojęcia: CV i list motywacyjny.	Znakanaly wysyłania aplikacji.	Poprawnie pisze życiorys (CV) i list motywacyjny w odpowiedzi na konkretne ogłoszenie.	Odnajduje typowe błędy w życiorysach i listach motywacyjnych.	Modyfikuje przygotowane dokumenty w zależności od charakteru pracy i stanowiska.
5. Rozmowa kwalifikacyjna	Wie, co to jest rozmowa kwalifikacyjna.	Wymienia zasady przygotowywania się do rozmowy kwalifikacyjnej.	Potrafi merytorycznie przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej; sporządza listę dokumentów, które należy zabrać na rozmowę i dobiera odpowiedni strój.	Potrafi przewidzieć pytania, które mogą być zadawane podczas rozmowy i przygotowuje odpowiedzi na nie; przeprowadza symulacyjną rozmowę kwalifikacyjną (jako pracownik i jako pracodawca).	Sporządza „profil” pracodawcy i wybiera najlepszą ofertę pracy (w warunkach symulacyjnych).
6. Płaca	Zna i rozumie pojęcie płacy.	Zna funkcje płacy.	Zna i odróżnia formy płacy.	Potrafi obliczyć składniki płacy.	Analizuje i przewiduje wzrost płacy w gospodarce.
7. Prawne aspekty pracy	Zna i rozumie pojęcie umowy o pracę.	Zna typy zatrudnienia.	Odróżnia różne rodzaje umów oraz zna ich zalety i wady.	Wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika oraz	Omawia różne formy zatrudniania, sposoby rozwiązywania umów o pracę oraz drogę

				pracodawcy.	postępowania w przypadku roszczeń z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę.
8. Etyczne aspekty pracy	Zna i rozumie pojęcie korupcji.	Zna cechy etyki w pracy.	Zna nieetyczne zachowania w pracy.	Umie przeciwdziałać nieetycznym zachowaniom w pracy.	Umie zaprojektować kodeks etyczny.
Dział 4. Finanse i inwestycje					
1. Pieniądz jako element gospodarki	Zna pojęcie pieniądza.	Zna funkcje pieniądza.	Zna obieg pieniądza w gospodarce.	Umie ocenić wpływ pieniądza na gospodarkę.	Potrafi przewidzieć skutki wprowadzenia euro w Polsce.
2. Inflacja	Zna pojęcie inflacji.	Zna typy inflacji.	Wyjaśnia, na czym polega inflacja i wymienia jej skutki.	Wymienia sposoby przeciwdziałania inflacji.	Umie przewidzieć skutki inflacji dla gospodarki i dla siebie.
3. Lokaty bankowe	Zna i rozumie pojęcia: depozyt bankowy oraz stopa procentowa.	Wymienia różne rodzaje lokat.	Czyta ze zrozumieniem umowę rachunku i lokaty oraz wyciągi bankowe.	Oblicza wielkość odsetek od założonej lokaty (przy stałym oprocentowaniu).	Porównuje oferty banków w zakresie lokat bankowych i zakłada lokatę (w warunkach symulacyjnych).
4. Kredyty i pożyczki	Zna i rozumie pojęcia: kredyt i pożyczka.	Zna i rozumie pojęcie stopy kredytowej, wymienia składniki kosztów kredytu.	Wymienia różne rodzaje kredytów według rozmaitych kryteriów (waluty, terminu spłaty, przeznaczenia itp.).	Porównuje oferty banków w zakresie poszczególnych rodzajów kredytów; omawia mechanizm określania zdolności kredytowej i wymienia rodzaje zabezpieczeń kredytu.	Wyjaśnia zasadę działania zastawu bankowego i hipoteki.

5. Inwestycje giełdowe	Zna i rozumie pojęcie rachunku maklerskiego.	Wie, co to jest kurs giełdowy oraz wskaźniki giełdowe.	Potrafi prawidłowo ocenić wskaźniki giełdowe.	Zna zasady korzystania z rachunku maklerskiego i realizacji zleceń.	Potrafi efektywnie inwestować na giełdzie (na drodze symulacyjnej).
6. Fundusze inwestycyjne i inne sposoby inwestowania	Zna i rozumie pojęcie funduszy inwestycyjnych.	Zna rodzaje funduszy.	Zna zasady inwestowania w fundusze i inne źródła.	Potrafi ocenić korzyści z inwestowania.	Prawidłowo ocenia i inwestuje na różne sposoby.
7. Konsument, czyli ja	Zna i rozumie pojęcie reklamacji.	Zna etapy reklamacji oraz instytucje konsumenckie.	Wie, jakie instytucje konsumenckie istnieją w Polsce.	Umie przeprowadzić procedurę reklamacyjną.	Umie korzystać z usług instytucji konsumenckich w interesie swoim i innych konsumentów.

Dział 5. Podatki i ubezpieczenia

1. System podatkowy	Zna i rozumie pojęcie podatku i jego funkcje.	Znaje rodzaje podatków.	Omawia rodzaje podatków; wyjaśnia mechanizm funkcjonowania podatku VAT.	Wyjaśnia sens płacenia podatków oraz ich znaczenie.	Potrafi podać przykłady różnych systemów podatkowych oraz wymienić ich zalety i wady.
2. Podatek dochodowy	Wymienia stawki podatku dochodowego.	Wyjaśnia mechanizm funkcjonowania podatku dochodowego od osób fizycznych.	Opisuje znaczenie podatku dochodowego dla gospodarki i osoby pracującej.	Umie przewidzieć skutki finansowe dla różnych wartości podatku dochodowego.	Omawia konsekwencje niewywiązywania się z obowiązków podatkowych.
3. Obliczanie podatku	Zna stawki podatkowe.	Zna obowiązujące ulgi podatkowe.	Zna procedury obliczania podatku.	Samodzielnie wypełnia roczną deklarację podatkową z załącznikami.	
4. Ubezpieczenia społeczne	Wymienia rodzaje ubezpieczeń.	Wyjaśnia, kto finansuje poszczególne składki	Wyjaśnia, na co przeznaczane są składki na poszczególne rodzaje	Oblicza składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	Przewiduje skutki niepłacenia ubezpieczeń społecznych dla

		na ubezpieczenia społeczne.	ubezpieczeń i kiedy można z nich korzystać.	od podanej pensji.	gospodarki.
5. Ubezpieczenia majątkowe	Zna i rozumie pojęcie polisy.	Zna ubezpieczenia obowiązkowe i dobrowolne.	Wymienia przykłady obowiązkowych ubezpieczeń majątkowych i osobowych (np. OC samochodu, przy wykonywaniu niektórych zawodów).	Wyjaśnia rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.	Potrafi wybrać najkorzystniejsze dla siebie ubezpieczenie.
6. Dobrowolne ubezpieczenia	Zna rodzaje ubezpieczeń.	Rozumie znaczenie ubezpieczeń.	Wymienia przykłady ubezpieczeń.	Wyjaśnia znaczenie poszczególnych rodzajów ubezpieczeń.	Umie znaleźć nietypowe ubezpieczenia i ocenić ich skutek.
Dział 6. Ja i moja firma					
1. Podstawy działalności gospodarczej	Wie, że zysk jest podstawowym celem działalności gospodarczej; wymienia rodzaje działalności gospodarczej.	Zna i wymienia cele działalności gospodarczej.	Omawia rodzaje działalności gospodarczej.	Wyjaśnia zależności między zyskiem a ryzykiem.	Ocenia obowiązujący system prawny.
2. Podstawy prawne działalności gospodarczej	Zna formy działalności gospodarczej.	Wymienia wszystkie typy spółek, klasyfikuje je jako osobowe lub kapitałowe.	Wymienia wady i zalety prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej; wyjaśnia pojęcia: dywidenda, holding, korporacja, koncern, monopol.	Charakteryzuje cztery najbardziej popularne rodzaje spółek (cywilną, jawną, akcyjną i z ograniczoną odpowiedzialnością), omawia kwestie odpowiedzialności za zobowiązania tych spółek.	Umie ocenić wybór najwłaściwszej formy dla swojego przedsiębiorstwa.

3. Biznesplan	Wie, co to jest biznesplan.	Wymienia podstawowe elementy i zasady sporządzania biznesplanu; wymienia źródła finansowania działalności firmy i klasyfikuje koszty.	Opracowuje prosty biznesplan; wyjaśnia, jak rozpoznać rynek i gdzie w najbliższym otoczeniu najkorzystniej zlokalizować firmę.	Opracowuje rozbudowany biznesplan z analizą finansową.	Opracowuje profesjonalny biznesplan z projektem rozwoju firmy na kilka najbliższych lat.
4. Zakładanie firmy	Zna i rozumie pojęcia: NIP, REGON.	Zna etapy zakładania firmy.	Umie założyć własną firmę.	Umie przekwalifikować swoją działalność gospodarczą.	Wyjaśnia znaczenia marki (firmy lub produktu); wymyśla nazwę i projektuje logo firmy zgodnie z obowiązującymi zasadami.
5. Praca zespołowa w firmie	Zna zasady pracy zespołowej.	Umie wymienić cechy dobrego kierownika oraz zalety i wady pracy zespołowej.	Wymienia formy motywowania pracowników.	Wymienia zasady doboru pracowników i przeprowadza rekrutację (w warunkach symulacyjnych).	Potrafi zorganizować pracę personelu – odpowiednio rozdzielić stanowiska, kompetencje, zadania i określić czas pracy.
6. Księgowość w firmie	Wie, co to jest księga rachunkowa.	Zna sposoby rozliczania się księgowości w firmie.	Wymienia zasady prowadzenia ewidencji sprzedaży (dla podatku zryczałtowanego) oraz ewidencji zakupów i sprzedaży (dla podatku VAT).	Wypełnia księgę przychodów i rozchodów (na podstawie typowych dokumentów).	Umie wszystkie dokumenty księgowe wskazane przez nauczyciela.
7. Dokumenty firmowe	Zna obieg dokumentów.	Zna zasady prowadzenia dokumentacji.	Wie, w jakim celu prowadzi się dokumentację firmową.	Wymienia zasady zarządzania dokumentami i prowadzenia	Potrafi opracować procedury obiegu dokumentów w firmie.

				dokumentacji.	
8. Etyka prowadzenia firmy	Zna i rozumie pojęcie korupcji.	Zna pojęcieetyki pracodawcy.	Umie opracować kodeks etyczny firmy.	Umie przewidzieć skutki pozytywne i negatywne stosowania i niestosowania zasad etycznych w firmie.	